

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Strasbourg, 6. travnja 2022.
(OR. en)**

**2020/0300 (COD)
LEX 2151**

**PE-CONS 83/1/21
REV 1**

**ENV 982
DEVGEN 233
ECO 142
SAN 748
PECHE 484
AGRI 633
IND 382
CHIMIE 126
ENER 553
RECH 559
TRANS 747
CODEC 1621**

**ODLUKA
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
O OPĆEM PROGRAMU DJELOVANJA UNIJE
ZA OKOLIŠ DO 2030.**

ODLUKA (EU) 2022/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 6. travnja 2022.

o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2030.

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 3.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 123, 9.4.2021., str. 76.

² SL C 106, 26.3.2021., str. 44.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 10. ožujka 2022. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 29. ožujka 2022.

budući da:

- (1) U skladu s člankom 192. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), niz općih programa djelovanja za okoliš bili su okosnica razvoja i koordinacije politike Unije u području okoliša i pružali su okvir za djelovanje Unije u području okoliša i klime od 1973.
- (2) Odlukom br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹ uspostavljen je Sedmi program djelovanja za okoliš. Sedmim programom djelovanja za okoliš utvrđuje se Unijin plan djelovanja u području okoliša za razdoblje do 31. prosinca 2020., kao i dugoročna vizija za 2050.

¹ Odluka br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2020. „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta” (SL L 354, 28.12.2013., str. 171.).

- (3) U izvješću Komisije od 15. svibnja 2019. o evaluaciji Sedmog programa djelovanja za okoliš zaključeno je da su vizija za 2050. i prioritetni ciljevi još uvijek valjani, da je Sedmi program djelovanja za okoliš pomogao u omogućivanju predvidljivijeg, bržeg i bolje koordiniranog djelovanja u okviru politike u području okoliša te da su struktura i poticajni okvir Sedmog programa djelovanja za okoliš pomogli u stvaranju sinergija, čime je politiku u području okoliša učinio djelotvornijom i učinkovitijom. Nadalje, zaključeno je da je Sedmi program djelovanja za okoliš bio prethodnik Programa održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda (UN) (UN-ov Program 2030.) jer se u njemu inzistira na tome da gospodarski rast i društvena dobrobit ovise o zdravoj bazi prirodnih resursa, da je olakšao postizanje ciljeva održivog razvoja i da je Uniji omogućio da na globalnoj sceni nastupa jednoglasno kad je riječ o pitanjima u području klime i okoliša, no da napredak povezan sa zaštitom prirode, zdravstvom i integracijom okolišnih tema u druga područja politike nije bio dovoljan. Također je zaključeno da su se u Sedmom programu djelovanja za okoliš mogla više uzeti u obzir socijalna pitanja, na temelju postojećih poveznica između okoliša i socijalne politike, primjerice u pogledu učinka na ranjive skupine, radna mjesta, socijalnu uključenost i nejednakost. Nadalje, u izvješću Komisije navedeno je da je potrošnja na zaštitu okoliša u Europi dugi niz godina ostala nepromijenjena (oko 2 % BDP-a) unatoč sve ambicioznijim ciljevima zaštite okoliša u mnogim područjima politika te da, zbog neprovođenja zakonodavstva o okolišu, gospodarstvo Unije svake godine snosi oko 55 milijardi EUR zdravstvenih troškova i izravnih troškova povezanih s okolišem. U izvješću Komisije navedeno je da je snažniji mehanizam praćenja mogao omogućiti bolju provedbu Sedmog programa djelovanja za okoliš.

- (4) Prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA) pod naslovom „Europsko izvješće o okolišu – stanje i izgledi 2020.: znanje za prelazak na održivu Europu” („SOER 2020.”), Unija u sljedećem desetljeću ima jedinstvenu priliku postati globalni predvodnik u području održivosti suočavanjem s glavnim izazovima održivosti koji zahtijevaju sustavna rješenja. Sustavna promjena podrazumijeva temeljni, transformativni i međusektorski oblik promjene koji podrazumijeva velike pomake i preusmjerenje u pogledu ciljeva sustava, poticaja, tehnologija, društvenih praksi i normi te u pogledu sustava znanja i pristupa upravljanju. Kako je navedeno u SOER-u 2020., jedan od najvažnijih čimbenika stalnih izazova u Europi u pogledu okoliša i održivosti jest činjenica da su oni neraskidivo povezani s gospodarskim djelatnostima i načinom života, a posebno sa sustavima unutar društva koji Europljanima osiguravaju ono što im je nužno, kao što su hrana, energija i mobilnost. Osiguravanjem usklađenosti politika s postojećim politikama u području okoliša i punom provedbom tih okolišnih politika Europa bi postigla znatan napredak u ostvarenju svojih ciljeva do 2030. te u ostvarenju UN-ova Programa 2030. i njegovih ciljeva održivog razvoja.

- (5) Komisija je odgovorila na izazove utvrđene u SOER-u 2020. donošenjem komunikacije od 11. prosinca 2019. pod naslovom „Europski zeleni plan”, nove strategije rasta za paralelnu zelenu i digitalnu tranziciju, čiji je cilj da Unija postane pravedno i prosperitetno društvo s održivim, konkurentnim, klimatski neutralnim i resursno učinkovitim gospodarstvom te da se zaštiti, sačuva i poveća prirodni kapital Unije uz istodobno unapređenje kvalitete života sadašnjih i budućih generacija. Prioritet bi trebalo biti brzo postizanje klimatskih i okolišnih ciljeva uz istodobnu zaštitu zdravlja i dobrobiti ljudi od okolišnih rizika i učinaka te osiguravanje pravedne i uključive tranzicije. Uredbom (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća¹ u pravo EU-a ugrađen je cilj da Unija najkasnije do 2050. postane klimatski neutralna.
- (6) U svojoj rezoluciji od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi Europski parlament istaknuo je da su potrebne hitne i ambiciozne mjere te pozvao Komisiju na konkretno djelovanje, među ostalim osiguravanjem potpune usklađenosti svih relevantnih budućih zakonodavnih i proračunskih prijedloga s ciljem ograničavanja globalnog zatopljenja na razinu ispod 1,5 °C i osiguravanjem da se tim prijedlozima ne doprinosi gubitku bioraznolikosti te rješavanjem problema nedosljednosti trenutačnih politika Unije u području klimatske i okolišne krize, osobito u sklopu dalekosežne reforme njezine politike ulaganja u poljoprivredu, trgovinu, promet, energetiku i infrastrukturu.

¹ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

- (7) Na europskom zelenom planu temelji se plan oporavka Next Generation EU, kojim se promiču ulaganja u ključne sektore za zelenu i digitalnu tranziciju, kako bi se izgradila otpornost, ostvario rast i otvaranje radnih mjesta u pravednom i uključivom društvu. Mehanizam za oporavak i otpornost, koji će zajedno s proračunom Unije za razdoblje 2021.–2027. pokretati gospodarski oporavak Unije od krize uzrokovane bolešću COVID-19, također se temelji na prioritetnim ciljevima utvrđenima u europskom zelenom planu. Nadalje, u svim inicijativama u okviru plana oporavka Next Generation EU trebalo bi se, kada je to primjenjivo, poštovati načelo „ne nanosi bitnu štetu”, kako je utvrđeno u članku 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća¹ (Uredba o taksonomiji). Plan oporavka Next Generation EU pruža važnu priliku za ubrzanje tranzicije prema klimatskoj neutralnosti i zaštiti okoliša.
- (8) Sedmi program djelovanja za okoliš završio je 31. prosinca 2020., a u njegovu članku 4. stavku 3. od Komisije se zahtijevalo da, prema potrebi, pravodobno iznese prijedlog za Osmi program djelovanja za okoliš kako bi se izbjegao prekid kontinuiteta između Sedmog i Osmog programa djelovanja za okoliš. U svojoj Komunikaciji o europskom zelenom planu Komisija je najavila da će Osmi program djelovanja za okoliš uključivati novi mehanizam praćenja kako bi se osiguralo da Unija ostane na dobrom putu da ostvari svoje okolišne ciljeve.

¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

- (9) U skladu s člankom 192. stavkom 3. UFEU-a, Osmim programom djelovanja za okoliš određuju se prioritetni ciljevi koje treba ostvariti. Mjere potrebne za provedbu Osmog programa djelovanja za okoliš treba donijeti u skladu s uvjetima iz članka 192. stavka 1. ili 2. UFEU-a.
- (10) U mjerama za provedbu Osmog programa djelovanja za okoliš, kao što su inicijative, programi, ulaganja, projekti i sporazumi, trebalo bi uzeti u obzir načelo „ne nanosi bitnu štetu” utvrđeno u članku 17. Uredbe o taksonomiji.
- (11) Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi podupirati ciljeve europskog zelenog plana, u skladu s dugoročnim ciljem da se živi dobro unutar granica planeta najkasnije do 2050., u skladu s onim što je već utvrđeno u Sedmom programu djelovanja za okoliš.
- Osmi program djelovanja za okoliš, kao opći program djelovanja Unije za okoliš koji traje do 2030., nadilazi europski zeleni plan. Prioritetnim ciljevima Osmog programa djelovanja za okoliš utvrđuje se smjer u kojem će se donositi politike Unije koji se, među ostalim, temelji na obvezama iz strategija i inicijativa europskog zelenog plana, kao što su strategija EU-a za bioraznolikost do 2030., novi akcijski plan za kružno gospodarstvo, strategija održivosti u području kemikalija i akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja.

- (12) Pariškim sporazumom donesenim u sklopu Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime¹ („Pariški sporazum”) nastoji se pojačati globalni odgovor na opasnost od klimatskih promjena, među ostalim zadržavanjem povećanja globalne prosječne temperature na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te ulaganjem napora u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju, prepoznajući da bi se time znatno smanjili rizici i utjecaji klimatskih promjena.
- (13) Osmi program djelovanja za okoliš temelj je za postizanje okolišnih i klimatskih ciljeva utvrđenih u UN-ovu Programu 2030. i njegovim ciljevima održivog razvoja te bi trebao biti usklađen s ciljevima Pariškog sporazuma, konvencijâ iz Rija i drugih relevantnih međunarodnih sporazuma. Osmi program djelovanja za okoliš omogućuje sustavnu promjenu u gospodarstvo Unije koje će jamčiti dobrobit unutar granica planeta i u kojem je rast regenerativan te koje će osigurati pravednu i uključivu zelenu tranziciju i doprinijeti smanjenju nejednakosti. Prema modelu koji je razvio Centar za otpornost iz Stockholma, postizanje okolišnih i klimatskih ciljeva održivog razvoja temelj je društvenih i gospodarskih ciljeva održivog razvoja jer naša društva i gospodarstva ovise o zdravoj biosferi i održivi se razvoj može ostvariti samo unutar sigurnog prostora za djelovanje na stabilnom i otpornom planetu. Ako Unija želi pokazati globalno vodstvo u postizanju prelaska na održivost, bit će ključno da i sama ostvari ciljeve održivog razvoja te pruži potporu trećim zemljama u njihovom ostvarivanju.

¹ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (14) Mjere za postizanje okolišnih i klimatskih ciljeva Unije potrebno je provoditi u skladu s provedbom europskog stupa socijalnih prava.
- (15) U skladu s člankom 191. stavkom 2. UFEU-a politika Unije u području okoliša usmjerena je prema postizanju visokog stupnja zaštite, uzimajući u obzir različitost prilika u različitim regijama Unije te se temelji na načelu opreznosti i na načelu preventivnog djelovanja, načelu da se šteta nanescena okolišu popravljja ponajprije na samom izvoru te na načelu da onečišćivač plaća.

- (16) Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi na pravedan i uključiv način ubrzati zelenu tranziciju na klimatski neutralno, održivo, netoksično, resursno učinkovito, otporno i konkurentno kružno gospodarstvo koje se temelji na obnovljivim izvorima energije i koje planetu vraća više nego što od njega uzima. Zelena tranzicija trebala bi se odvijati u kontekstu gospodarstva dobrobiti u kojem je rast regenerativan i koja omogućuje sustavnu promjenu te u kojoj se prepoznaje da dobrobit i blagostanje naših društava ovise o stabilnoj klimi, zdravom okolišu i zdravim ekosustavima i koja pruža siguran prostor za djelovanje unutar granica planeta. Budući da globalno stanovništvo i potražnja za prirodnim resursima i dalje rastu, gospodarska aktivnost trebala bi se razvijati na održiv način koji ne nanosi štetu, već naprotiv, zaustavlja klimatske promjene, štiti, obnavlja i poboljšava stanje okoliša, uključujući među ostalim zaustavljanje i preokretanje trenda gubitka bioraznolikosti, sprečava uništavanje okoliša, štiti zdravlje i dobrobit od negativnih okolišnih rizika i utjecaja, sprečava onečišćenje i svodi ga na najmanju moguću mjeru, te dovodi do održavanja i obogaćivanja prirodnog kapitala i promicanja održivog biogospodarstva, čime se osigurava obilje obnovljivih i neobnovljivih resursa. Stalnim istraživanjem i inovacijama, promjenom proizvodnih i potrošačkih obrazaca te prilagodbom novim izazovima i zajedničkim stvaranjem, gospodarstvo dobrobiti jača otpornost te štiti dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

- (17) U Osmom programu djelovanja za okoliš trebalo bi utvrditi tematske prioritetne ciljeve u područjima ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama, zaštite i obnove kopnene i morske bioraznolikosti, netoksičnoga kružnog gospodarstva, okoliša nulte stope onečišćenja i maksimalnog smanjenja pritisaka na okoliš uslijed proizvodnje i potrošnje u svim sektorima gospodarstva. Ti tematski prioritetni ciljevi, koji se odnose i na pokretače i na učinke štete u okolišu, sami po sebi međusobno su povezani. Stoga je za njihovo postizanje potreban sustavan pristup. Nadalje, u Osmom programu djelovanja za okoliš trebali bi se utvrditi preduvjeti koji omogućavaju usklađeno postizanje dugoročnih i tematskih prioritetnih ciljeva za sve uključene dionike.
- (18) U procjenama učinka koje se provode u kontekstu Osmog programa djelovanja za okoliš trebalo bi uzeti u obzir cijeli niz neposrednih i dugoročnih učinaka na okoliš i klimu u sklopu integrirane analize gospodarskih, socijalnih i okolišnih učinaka, uključujući njihove kumulativne učinke te troškove djelovanja odnosno nedjelovanja. Te procjene učinka trebale bi se temeljiti na opsežnom i transparentnom savjetovanju. Komisija bi u roku od osam tjedana od zaključenja javnog savjetovanja trebala iznijeti detaljne povratne informacije o odgovorima dionika na savjetovanje, razlikujući pritom doprinose prema vrsti dionika.

- (19) Prijelaz na gospodarstvo dobrobiti, u kojem je rast regenerativan, ugrađen je u Osmi program djelovanja za okoliš kao i u prioritetne ciljeve do 2030. i 2050. Za ostvarivanje tog prijelaza Unija će trebati razviti sveobuhvatniji pristup oblikovanju politika, među ostalim upotrebom sažetog prikaza kojim se mjeri ekonomski, socijalni i okolišni napredak izvan okvira BDP-a. U okviru napora koje Unija ulaže u provedbu UN-ova Programa 2030., zbirni skup pokazatelja obuhvaćao bi postojeće pokazatelje i postupke praćenja te istodobno pružao informacije o udaljenosti od cilja, gdje je to moguće, te bi u konačnici služio kao pregled politika i smjernice za donošenje novih politika. Stoga je u Osmom programu djelovanja za okoliš razvoj skupa pokazatelja uveden kao preduvjet.
- (20) U Programu UN-a za okoliš i OECD-ovom globalnom forumu o okolišu ističe se da okolišne promjene imaju rodno diferencirane učinke. Rodno diferencirane uloge također uzrokuju različitu ranjivost žena i muškaraca u odnosu na učinke klimatskih promjena, a posljedice klimatskih promjena pogoršavaju rodne nejednakosti. Kako se rodne nejednakosti ne bi nastavljale, potrebno je stoga unijeti rodnu perspektivu u djelovanja i ciljeve povezane s postizanjem prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš.

- (21) U članku 35. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća¹ navodi se da izvješće o stanju energetske unije treba uključivati element o napretku država članica prema postupnom ukidanju energetske subvencije, posebno za fosilna goriva. U članku 17. te uredbe navodi se da Komisija, kojoj pomaže Odbor za energetsku uniju, treba donijeti provedbene akte, uključujući metodologiju za izvješćivanje o postupnom ukidanju energetske subvencije, posebno za fosilna goriva. Osim toga, na temelju rezultata studije koja je u tijeku Komisija će podupirati države članice u postupnom ukidanju drugih subvencija štetnih za okoliš.
- (22) Kako bi se ispunili zahtjevi iz Strategije EU-a za bioraznolikost za 2030., među ostalim u pogledu investicijskih prioriteta za mrežu Natura 2000 i zelenu infrastrukturu, Komisija je procijenila da bi za prirodu trebalo izdvojiti najmanje 20 milijardi EUR godišnje. Za to će biti potrebno mobilizirati privatno i javno financiranje na nacionalnoj razini i razini Unije, među ostalim putem niza različitih programa.

¹ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

- (23) U skladu s Komunikacijom Komisije od 14. listopada 2020 pod naslovom „Strategija održivosti u području kemikalija Prelazak na netoksični okoliš”, Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi podupirati napore Unije u promicanju dobrog upravljanja kemikalijama kroz međunarodnu suradnju i partnerstva, na bilateralnim, regionalnim i multilateralnim forumima te u suradnji s trećim zemljama. U skladu s međunarodnim obvezama, Unija će osigurati da se opasne kemikalije zabranjene u Uniji ne proizvode za izvoz, među ostalim, izmjenom relevantnog zakonodavstva, prema potrebi.
- (24) I u Uniji i u svijetu zemljišta i tlo kontinuirano trpe degradaciju zbog velikog niza ljudskih aktivnosti, kao što su loše upravljanje zemljištem, prenamjena zemljišta, neodržive poljoprivredne prakse, napuštanje zemljišta, onečišćenje, neodržive šumarske prakse i brtvljenje tla, te zbog gubitka bioraznolikosti i klimatskih promjena, a često su prisutni i drugi čimbenici, što smanjuje njihove kapacitete za pružanje usluga i funkcija ekosustava.
- (25) Globalni prehrambeni sustav, uključujući poljoprivredu, ribarstvo i akvakulturu, i dalje je jedan od ključnih pokretača klimatskih promjena i uništavanja okoliša, uključujući globalno krčenje šuma. Kako bi se u Uniji osiguralo postizanje prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš, potrebna je preobrazba prehrambenog sustava Unije.

- (26) Prema izvješću s radionice Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES) o bioraznolikosti i pandemijama od 29. listopada 2020., temeljni uzroci pandemija iste su one globalne promjene u okolišu koje uzrokuju gubitak bioraznolikosti i klimatske promjene, uključujući prenamjenu zemljišta, proširenje i intenziviranje poljoprivrede, trgovinu divljom faunom i florom i njihovu konzumaciju te druge čimbenike. Klimatske promjene povezane su s pojavom bolesti i vjerojatno će u budućnosti uzrokovati znatan rizik od pandemija, dok je gubitak bioraznolikosti također povezan s preobrazbom krajolika te u nekim slučajevima može dovesti do povećanog rizika od pojave novih bolesti. Prema izvješću, trošak nedjelovanja znatno premašuje trošak provedbe globalnih strategija za sprečavanje pandemija, koje se temelje na smanjenju trgovine divljom faunom i florom i prenamjeni zemljišta te povećanju nadzora u okviru pristupa „Jedno zdravlje”.
- (27) Pandemija bolesti COVID-19, koja je dovela do dosad neviđene zdravstvene i gospodarske krize, ponovno je pokazala da je u donošenju politika važno primjenjivati višesektorski pristup „Jedno zdravlje”, kojim se uvažava da ljudsko zdravlje ovisi o stanju okoliša i da je povezano s njegovim sastavnim dijelovima i čimbenicima, uključujući zdravlje životinja, te da se mjerama za suzbijanje prijetnji zdravlju treba uzeti u obzir složenost međuodnosa zdravlja i okoliša. Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi doprinijeti potpunoj integraciji pristupa „Jedno zdravlje” na svim razinama donošenja politika.
- (28) Napredak prema priznavanju prava na čist, zdrav i održiv okoliš, kako je navedeno u Rezoluciji 48/13 Vijeća za ljudska prava Ujedinjenih naroda, preduvjet je za postizanje prioriternih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš.

- (29) Pojam „pristup na temelju ekosustava” uveden je Konvencijom UN-a o biološkoj raznolikosti kao strategija za integrirano upravljanje kopnenim, vodnim i živim resursima kojom se promiče očuvanje i održivo korištenje na pravedan način kako bi se pomoglo postići ravnotežu između tri cilja te konvencije, odnosno očuvanja, održivog korištenja i raspodjele dobrobiti biološke raznolikosti.
- (30) Prema izvješću EEA-a pod naslovom „Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction” (Prirodna rješenja u Europi: politika, znanje i praksa za prilagodbu klimatskim promjenama i smanjenje rizika od katastrofa), prirodna rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama i smanjenje rizika od katastrofa mjere su kojima se podupire i poboljšava priroda kako bi se obnovili i zaštitili ekosustavi te kako bi se pomoglo društvu da se prilagodi učincima klimatskih promjena i uspori daljnje zagrijavanje, uz istodobno pružanje višestrukih dodatnih koristi. Provedba prirodnih rješenja trebala bi biti usklađena s prioritetnim ciljevima Osmog programa djelovanja za okoliš.
- (31) Izračun prirodnog kapitala, alat kojim se na različite načine mjere promjene u zalihama prirodnog kapitala i kojim se u sustave za izračune i izvješćivanje integrira vrijednost usluga ekosustava, trebao bi pomoći u mjerenju napretka u ostvarivanju ambicioznih ciljeva i mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova te za zaštitu i obnovu bioraznolikosti, koje ne može zamijeniti.

- (32) Morski i obalni ekosustavi, kao što su mangrovi, koraljni grebeni, slane močvare i livade morske trave, propadaju i uništavaju se zbog štetnih praksi, onečišćenja i procesa kao što su eutrofikacija i zakiseljavanje, što utječe na bioraznolikost koju podržavaju te na usluge i funkcije ekosustava koje pružaju te na njihovu sposobnost da djeluju kao ponori ugljika. Potrebno je hitno djelovati kako bi se zaštili i obnovili morski i obalni ekosustavi, uključujući morsko dno. Zaštita i očuvanje oceana globalni je izazov i zajednička odgovornost te je potrebno podići svijest i poboljšati znanje o oceanima kako bi se potaknulo donošenje i provedba učinkovitih mjera na svim razinama društva i kod svih dionika u društvu.
- (33) Očekuje se da će se uništavanje okoliša i štetni učinci klimatskih promjena još povećati u sljedećim godinama, što će najviše osjetiti zemlje u razvoju i ranjivo stanovništvo. Kako bi se pomoglo u jačanju otpornosti i poduprli naponi trećih zemalja u ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi njima te zaštila bioraznolikost, financijskom pomoći Unije i država članica trećim zemljama trebalo bi promicati UN-ov Program 2030., Pariški sporazum i globalni okvir Konvencije UN-a o biološkoj raznolikosti nakon 2020., a ta bi pomoć trebala biti u skladu s prioritetnim ciljevima Osmog programa djelovanja za okoliš. Nadalje, Unija i države članice također bi trebale osigurati da se Pariški sporazum i drugi međunarodni sporazumi o klimi i okolišu provode na način koji odražava načela pravednosti i zajedničkih ali diferenciranih odgovornosti te mogućnosti, kako je utvrđeno i u članku 2. stavku 2. Pariškog sporazuma.

- (34) Zelena diplomacija i poboljšana suradnja s trećim zemljama, uključujući zemlje u razvoju, te potpora dobrom globalnom upravljanju u području okoliša, uključujući promicanje pristupa informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, ključni su za postizanje ciljeva održivog razvoja te okolišnih i klimatskih ciljeva Unije. Također je ključno osigurati sinergije i usklađenost svih unutarnjih i vanjskih politika Unije, uključujući trgovinske politike i sporazume, te poštovanje načela usklađenosti politika za održivi razvoj.

- (35) Budući da je politika u području okoliša vrlo decentralizirana, mjere za postizanje prioritetnih ciljeva iz Osmog programa djelovanja za okoliš trebalo bi poduzeti na različitim razinama upravljanja, to jest na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, s pristupom višerazinskom upravljanju koji se temelji na suradnji. Od ključne su važnosti učinkovito praćenje, provedba, izvršenje i odgovornost, a kako bi se osigurala usklađenost politika, potrebno je djelotvorno upravljanje. Trebalo bi ojačati integrirani pristup razvoju i provedbi politika kako bi se ostvarile najveće moguće sinergije između okolišnih, socijalnih i gospodarskih ciljeva uz sustavan pregled i prema potrebi ocjenu potencijalnih kompromisa među njima, kao i sustavnu evaluaciju potreba ranjivih i marginaliziranih skupina. Tim integriranim pristupom trebale bi se zadovoljiti posebne potrebe svih regija, uključujući urbana i ruralna područja te najudaljenije regije. Nadalje, pristup informacijama o okolišu, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu i pristup pravosuđu, uključujući transparentnu suradnju s javnim tijelima i među njima na svim razinama donošenja odluka, s nevladinim akterima i širom javnosti u skladu s Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša¹ („Aarhuška konvencija”) važni su za osiguravanje uspjeha Osmog programa djelovanja za okoliš.

¹ SL L 124, 17.5.2005., str. 4.

- (36) Komisija bi trebala procijeniti koliko su Unija i države članice napredovale u postizanju prioritetnih ciljeva iz Osmog programa djelovanja za okoliš u kontekstu pravednog i uključivog prelaska na održivost, dobrobit i otpornost unutar granica planeta. To je u skladu s pozivima čelnika država ili vlada država članica u Izjavi iz Porta, Vijeća u njegovim zaključcima od 24. listopada 2019 o ekonomiji dobrobiti i Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora u njegovu dokumentu za razmatranje pod naslovom „Prema održivoj Europi do 2030.” na mjerenje gospodarskih rezultata i društvenog napretka izvan okvira BDP-a te na prelazak prema upotrebi „dobrobiti” za usmjeravanje politike, što podržava i OECD.

- (37) Procjena napretka u postizanju prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš trebala bi odražavati najnovija kretanja s obzirom na dostupnost i relevantnost podataka i pokazatelja. Trebala bi biti koherentna i ne dovoditi u pitanje alate za praćenje ili upravljanje koji obuhvaćaju određene aspekte politike u području okoliša i klime, posebno Uredbu (EU) 2018/1999, Pregled aktivnosti u području okoliša, koji je Komisija najavila u svojoj komunikaciji od 27. svibnja 2016. pod naslovom „Ostvarivanje koristi od politika EU-a u području okoliša u okviru Pregleda aktivnosti u području okoliša”, ni alate za praćenje koji se odnose na kružno gospodarstvo, nultu stopu onečišćenja, bioraznolikost, zrak, vodu, tlo, otpad ili bilo koju drugu politiku u području okoliša. Zajedno s alatima koji se upotrebljavaju u Europskom semestru, pri praćenju ciljeva održivog razvoja koje provodi Eurostat i u Komunikaciji Komisije od 9. rujna 2020. pod naslovom „Izvešće o strateškim predviđanjima 2020.”, procjena napretka u pogledu prioritetnih ciljeva iz Osmog programa djelovanja za okoliš trebala bi biti dio međusektorskog, koherentnog i međusobno povezanog skupa alata za praćenje i upravljanje kojim su uz okolišne obuhvaćeni i socijalni i gospodarski čimbenici.
- (38) Daljnji razvoj baze znanstvenih spoznaja o granicama planeta i ekološkim otiscima te razvoj relevantnih skupova pokazatelja važni su s obzirom na prioritetne ciljeve Osmog programa djelovanja za okoliš, posebno njegov dugoročni prioritetni cilj.

- (39) Za praćenje napretka prema postizanju prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš potrebni su pouzdani i relevantni podaci i pokazatelji. Komisija, EEA i druge relevantne agencije trebale bi pristupati podacima i pokazateljima koje države članice dostavljaju u skladu s primjenjivim pravnim aktima Unije, ponovno ih upotrebljavati i nadograđivati. Nadalje, trebali bi se upotrebljavati drugi izvori podataka kao što su satelitski podaci i informacije koje obrađuju Program Unije za promatranje Zemlje (Copernicus), Europski informacijski sustav za šumske požare, Europski informacijski sustav za bioraznolikost, Sustav za identifikaciju zemljišnih čestica i Europski sustav za upozoravanje na opasnost od poplava te podatkovne platforme kao što su Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru ili Informacijska platforma za praćenje kemikalija. Primjena modernih digitalnih alata i umjetne inteligencije omogućava djelotvorno upravljanje podacima i njihovo analiziranje, čime se smanjuje administrativno opterećenje uz unapređenje pravovremenosti i kakvoće. Za procjenu napretka prema postizanju prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš, uz pravno obvezujuće ciljeve utvrđene u pravu Unije, mogli bi se upotrebljavati i ciljevi koji nisu pravno obvezujući.

- (40) Nadalje, u skladu sa zahtjevima iz direktiva 2003/4/EZ¹, 2007/2/EZ² i (EU) 2019/1024³ Europskog parlamenta i Vijeća, države članice trebale bi osigurati da relevantni podaci, informacije i pokazatelji za praćenje provedbe Osmog programa djelovanja za okoliš budu slobodno dostupni, nediskriminirajući, da im je otvoren pristup te da budu odgovarajući, kvalitetni, usporedivi, ažurirani, jednostavni za upotrebu i lako dostupni na internetu.
- (41) Za postizanje prioriteta ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš, EEA i Europska agencija za kemikalije (ECHA) te države članice trebale bi imati odgovarajuće kapacitete i dovoljne resurse kako bi se osigurala dobra, pristupačna i transparentna baza znanja i dokaza za potporu provedbi strateških prioriteta europskog zelenog plana i procjeni napretka u okviru Osmog programa djelovanja za okoliš. Ostala tijela i agencije također bi prema potrebi trebali biti uključeni te doprinosti provedbi tih strateških prioriteta i toj procjeni napretka.

¹ Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2.2003., str. 26.).

² Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (SL L 108, 25.4.2007., str. 1.).

³ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

- (42) Člankom 192. stavkom 3. prvim podstavkom UFEU-a predviđeno je da Europski parlament i Vijeće, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, usvajaju opće programe djelovanja kojima se određuju prioritetni ciljevi koje treba ostvariti u okviru politike Unije u području okoliša. S obzirom na to da komunikacija Komisije o europskom zelenom planu sadržava plan ključnih mjera bitnih za područje okoliša i klime u narednim godinama, u ovoj Odluci iznimno se ne određuju mjere za postizanje njegovih prioritetnih ciljeva za razdoblje do 2025. Međutim, to će biti potrebno učiniti za razdoblje nakon uspostave ključnih mjera europskog zelenog plana, za koje se očekuje da će biti uvedene do 2024., kako bi se osiguralo postizanje tematskih prioritetnih ciljeva utvrđenih u ovoj Odluci i kako bi se Osmim programom djelovanja za okoliš i dalje utvrđivala sveobuhvatna vizija politike Unije u području okoliša. To je potrebno i kako bi se poštovala ovlasti Europskog parlamenta i Vijeća na temelju članka 192. stavka 3. prvog podstavka UFEU-a, ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije na temelju članka 17. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). U tu bi svrhu Komisija do 31. ožujka 2024. trebala provesti preispitivanje sredinom programskog razdoblja, nakon čega bi, prema potrebi, do 31. ožujka 2025. trebao uslijediti zakonodavni prijedlog kojim bi se dodao prilog ovoj Odluci kako bi se postigli tematski prioritetni ciljevi.

- (43) Kako bi se u obzir uzeli promjenjivi ciljevi politika i ostvareni napredak, Komisija bi Osmi program djelovanja za okoliš trebala evaluirati 2029. Komisija bi trebala podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću sa zaključcima te evaluacije, nakon čega bi prema potrebi uslijedio zakonodavni prijedlog za sljedeći program djelovanja za okoliš. Takav zakonodavni prijedlog trebalo bi pravodobno podnijeti kako bi se izbjegao prekid kontinuiteta između Osmog i Devetog programa djelovanja.
- (44) S obzirom na to da ciljeve ove Odluke ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka predloženog programa djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Odluka ne prelazi ono što je potrebno za postizanje navedenog cilja,

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

Predmet

1. Ovom se Odlukom utvrđuje opći program djelovanja u području okoliša za razdoblje do 31. prosinca 2030. („Osmi program djelovanja za okoliš”). Njome se utvrđuju prioritetni ciljevi Osmog programa djelovanja za okoliš i preduvjeti potrebni za postizanje tih prioritetnih ciljeva. Njome se uspostavlja okvir za praćenje radi mjerenje napretka Unije i njezinih država članica prema postizanju prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš i mehanizam upravljanja kako bi se osiguralo potpuno ostvarenje tih prioritetnih ciljeva.
2. Osmim programom djelovanja za okoliš nastoji se ubrzati zelena tranzicija na klimatski neutralno, održivo, netoksično, resursno učinkovito te otporno i konkurentno kružno gospodarstvo, utemeljeno na obnovljivoj energiji, na pravedan i uključiv način, te se nastoji zaštititi, obnoviti i unaprijediti stanje okoliša, među ostalim, zaustavljanjem i preokretanjem trenda gubitka bioraznolikosti. Njime se podupire i jača integrirani pristup politici i provedbi koji se temelji na europskom zelenom planu.
3. Osmi program djelovanja za okoliš temelj je za postizanje ciljeva u području okoliša i klime utvrđenih na temelju UN-ova Programa 2030. i njegovih ciljeva održivog razvoja, kao i ciljeva koji se nastoje postići multilateralnim sporazumima u području okoliša i klime.

4. Okvir za praćenje Osmog programa djelovanja za okoliš doprinosi naporima Unije u mjerenju napretka u postizanju održivosti, dobrobiti i otpornosti.
5. Osmi program djelovanja za okoliš temelji se na načelu opreznosti, načelima preventivnog djelovanja i popravljivanja onečišćenja na samom izvoru te na načelu da onečišćivač plaća.

Članak 2.

Prioritetni ciljevi

1. Osmi program djelovanja za okoliš ima dugoročni prioritetni cilj da najkasnije do 2050. ljudi žive dobro unutar granica planeta u održivom gospodarstvu dobrobiti u kojem nema otpada, rast je regenerativan i u kojoj je postignuta klimatska neutralnost u Uniji, a nejednakosti su značajno smanjene. Zdrav okoliš temelj je dobrobiti svih ljudi te je u njemu očuvana bioraznolikost, ekosustavi napreduju, a priroda je zaštićena i obnovljena, što dovodi do povećane otpornosti na klimatske promjene, katastrofe povezane s vremenskim prilikama i s klimom i druge rizike za okoliš. Unija, vođena međugeneracijskom odgovornošću, postavlja tempo osiguravanja blagostanja sadašnjih i budućih generacija diljem svijeta.

2. Osmi program djelovanja za okoliš ima sljedećih šest međusobno povezanih tematskih prioritetnih ciljeva za razdoblje do 31. prosinca 2030.:
- (a) brzo i predvidivo smanjenje emisija stakleničkih plinova te istodobno poboljšavanje uklanjanja prirodnim ponorima u Uniji radi postizanja cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030., kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119, u skladu s ciljevima Unije u području klime i okoliša uz osiguravanje pravedne tranzicije kojom se nikoga ne zapostavlja;
 - (b) stalni napredak u unapređenju i uključivanju kapaciteta za prilagodbu, uključujući na osnovu pristupa prilagođenog ekosustavu, jačanju otpornosti i prilagodbe i smanjenju osjetljivosti okoliša, društva i svih sektora gospodarstva na klimatske promjene, uz poboljšanje prevencije i pripravnosti za katastrofe povezane s vremenskim prilikama i s klimom;
 - (c) napredak prema gospodarstvu dobrobiti koje planetu daje više nego što od njega uzima, uz ubrzanje tranzicije prema netoksičnom kružnom gospodarstvu, u kojem je rast regenerativan, resursi se koriste učinkovito i održivo, te se primjenjuje hijerarhija otpada;

- (d) rad na ostvarenju nulte stope onečišćenja, među ostalim u pogledu štetnih kemikalija, radi postizanja netoksičnog okoliša, uključujući zrak, vodu, tlo, ali i u pogledu onečišćenja bukom i svjetlosnog onečišćenja, te zaštitu zdravlja i dobrobiti ljudi, životinja i ekosustava s obzirom na rizike i negativne utjecaje povezane s okolišem;
- (e) zaštitu, očuvanje i obnovu morske i kopnene bioraznolikosti te bioraznolikosti unutarnjih voda unutar i izvan zaštićenih područja, među ostalim zaustavljanjem i preokretanjem trenda gubitka bioraznolikosti, te poboljšanjem stanja ekosustava i njihovih funkcija i usluga koje pružaju te poboljšanjem stanja okoliša, posebno zraka, vode i tla, kao i borbom protiv dezertifikacije i degradacije tla;
- (f) promicanje okolišnih aspekata održivosti i značajno ublažavanje glavnih pritisaka u području okoliša i klime povezanih s proizvodnjom i potrošnjom u Uniji, posebno u područjima energetike, industrije, zgrada i infrastrukture, mobilnosti, turizma, međunarodne trgovine i prehrambenog sustava.

Članak 3.

Preduvjeti za postizanje prioritetnih ciljeva

Radi postizanje prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2. Komisija, države članice, regionalne i lokalne vlasti i dionici, prema potrebi, moraju:

- (a) osigurati djelotvornu, brzu i potpunu provedbu zakonodavstva i strategija Unije o okolišu i klimi te nastojati da se postigne izvrsnost u okolišnoj učinkovitosti na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, među ostalim osiguravanjem dostatnih administrativnih kapaciteta i kapaciteta za osiguravanje usklađenosti, kako je utvrđeno u redovitom Pregledu aktivnosti u području okoliša, podupiranjem mreža stručnjaka, kao što su Mreža Europske unije za provedbu i izvršenje prava u području okoliša, Europska mreža državnih odvjetnika u području okoliša, Forum sudaca Europske unije u području okoliša i Europska mreža za kriminal povezan s okolišem, te suradnjom s tim mrežama;
- (b) dati prednost provedbi prava Unije u području okoliša tamo gdje je provedba nedostatna, među ostalim putem postupaka zbog povrede, kao i osiguravanjem da se u tu svrhu dodijele dostatni financijski i ljudski resursi te da su informacije o tim postupcima potpune i lako dostupne, uz poštovanje prava Unije;

- (c) poboljšati smjernice i preporuke, među ostalim o učinkovitim, odvraćajućim i razmjernim sankcijama, za smanjenje rizika od nepoštovanja prava Unije u području okoliša, kao i povećanje djelovanja u području odgovornosti za okoliš i odgovora na neusklađenost te jačati pravosudnu suradnju u području kaznenih djela protiv okoliša, kako je utvrđeno u relevantnom zakonodavstvu Unije, kao što je Direktiva 2008/99/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹, i kaznenog progona za ta kaznena djela;
- (d) jačati integrirani pristup razvoju i provedbi politika, posebno:
 - i. uključivanjem prioriternih ciljeva utvrđenih u članku 2., kao i, ako je to relevantno, ciljeva održivog razvoja u sve relevantne strategije, zakonodavne i nezakonodavne inicijative, programe, ulaganja i projekte na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i u relevantne međunarodne sporazume koje je Unija zaključila nakon ... [datum stupanja na snagu ove Odluke], kako bi se osiguralo da su te strategije, zakonodavne i nezakonodavne inicijative, programi, ulaganja, projekti i međunarodni sporazumi te njihova provedba usklađeni s prioriternim ciljevima utvrđenima u članku 2. da im, ako je to relevantno, doprinose, te da ne štete nijednom od prioriternih ciljeva utvrđenih u članku 2.,

¹ Direktiva 2008/99/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o zaštiti okoliša putem kaznenog prava (SL L 328, 6.12.2008., str. 28.).

- ii. ostvarenjem najveće moguće koristi od provedbe direktivâ 2011/92/EU¹ i 2001/42/EZ² Europskog parlamenta i Vijeća,
- iii. sustavnim provjeravanjem i, prema potrebi, ocjenjivanjem sinergija i potencijalnih kompromisa između okolišnih, socijalnih i gospodarskih ciljeva za sve inicijative kako bi se postiglo da se na održiv način, kojim se nitko ne zapostavlja, postigne dobrobit ljudi, a posebno njihove potrebe za zdravim okolišem, čistim zrakom i cjenovno pristupačnom visokokvalitetnom i dostupnom hranom, energijom, stanovanjem, zelenom infrastrukturuom i mobilnošću;
- iv. usvajanjem pristupa „prvo razmisliti o održivosti”, među ostalim integriranjem, ako je to relevantno, ciljeva održivog razvoja u smjernice „bolja regulativa” i paket instrumenata „bolja regulativa”, kao i poboljšanjem i provedbom načela „nenanošenja štete”;

¹ Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.).

² Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30.).

- v. redovitim evaluacijama postojećih politika i, prema potrebi, predlaganjem novog zakonodavstva utemeljenog na, ako je to relevantno, procjenama učinka koje se oslanjaju na opsežna i transparentna savjetovanja nakon postupaka koji su odgovorni, uključivi, dobro utemeljeni i jednostavni za provedbu te u kojima se uzima u obzir čitavi raspon neposrednih i dugoročnih utjecaja na okoliš i klimu, kao dio integrirane analize ekonomskih, socijalnih i okolišnih utjecaja, uključujući njihove kumulativne učinke, kao i troškove djelovanja i nedjelovanja;
 - vi. iznošenjem, u roku od osam tjedana nakon što Komisija zaključi javno savjetovanje, detaljnih povratnih informacija o odgovorima dionika na savjetovanje, uz razlikovanje doprinosa različitih vrsta dionika;
- (e) izraditi sažeti prikaz i skup pokazatelja izvan okvira BDP-a, na temelju, među ostalim, ciljanog savjetovanja sa svim relevantnim dionicima, kao i izvješće u kojem se utvrđuju međusobne veze postojećih skupova pokazatelja, okvira i postupaka za praćenje na razini Unije kojima se mjeri socijalni, ekonomski i okolišni napredak te u kojem se predlažu mjere za pojednostavnjenje postojećih prikaza i skupova pokazatelja;
- (f) osigurati da se društvene nejednakosti koje proizlaze iz učinaka i politika povezanih s klimom i okolišem svedu na najmanju moguću mjeru i da se mjere za zaštitu okoliša i klime provode na socijalno pravedan i uključiv način;

- (g) uključiti rodnu osviještenost u politike u području klime i okoliša, među ostalim uvrštavanjem rodne perspektive u sve faze postupka donošenja politika;
- (h) jačati okolišno pozitivne poticaje, kao i postupno ukinuti subvencije štetne za okoliš, posebno subvencije za fosilna goriva, na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini što je prije moguće, među ostalim:
 - i. obvezujućim okvirom za praćenje i izvješćivanje o napretku država članica prema postupnom ukidanju subvencija za fosilna goriva na temelju dogovorene metodologije;
 - ii. određivanjem roka za postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva, u skladu s ambicijom da se globalno zagrijavanje ograniči na 1,5 °C;
 - iii. metodologijom za utvrđivanje drugih subvencija sa štetnim djelovanjem za okoliš koju je Komisija, uz savjetovanje s državama članicama, utvrdila za razdoblje do 2023; na temelju te metodologije države članice utvrđuju druge subvencije štetne za okoliš i o njima redovito izvješćuju Komisiju kako bi ona mogla izvješćivati o razini i vrsti takvih subvencija u Uniji te o napretku u njihovu postupnom ukidanju;

- (i) uključiti djelovanje u području bioraznolikosti u politike Unije i ostvariti opću ambiciju da se u 2024. osigura 7,5 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. za ciljeve u području bioraznolikosti, a u 2026. i 2027. godini 10 % takve godišnje potrošnje, s tim da bi se ta potrošnja trebala pratiti efikasnom, transparentom i sveobuhvatnom metodologijom, pri čemu se u obzir uzimaju postojeća preklapanja između ciljeva u područjima klime i bioraznolikosti;
- (j) osigurati da se klimatska pitanja i bioraznolikost uzmu u obzir i pravilno integriraju u proračun Unije i da se financiranja u području klime i bioraznolikosti koordiniraju;
- (k) promicati dobro upravljanje kemikalijama na međunarodnoj razini, uz istodobno promicanje globalnog postupnog ukidanja tvari koje nisu odobrene u Uniji;
- (l) brzo zamijeniti problematične tvari, uključujući posebno zabrinjavajuće tvari, endokrine disruptore, vrlo postojane kemikalije, neurotoksične i imunotoksične tvari, te uhvatiti se u koštac s kombiniranim učinkom kemikalija, nanooblika tvari i izloženosti opasnim kemikalijama iz proizvoda procjenom njihova utjecaja na zdravlje i okoliš, uključujući klimu i bioraznolikost, uz istodobno promicanje po konstrukciji sigurnih i održivih kemikalija i materijala te jačanje i koordiniranje napora za promicanje razvoja i validacije alternativa ispitivanju na životinjama;
- (m) riješiti problem degradacije zemljišta i osigurati zaštitu i održivo korištenje tla, među ostalim posebnim zakonodavnim prijedlogom o zdravlju tla do 2023.;

- (n) preobraziti prehrambeni sustav Unije kako bi se njime, među ostalim, doprinijelo zaštititi i obnovi bioraznolikosti unutar i izvan Unije te osigurala visoka razina dobrobiti životinja uz istodobno osiguravanje pravedne tranzicije za pogođene dionike;
- (o) holistički potvrditi međusobnu povezanost zdravlja ljudi, životinja i okoliša uključivanjem pristupa „Jedno zdravlje” u donošenje politika;
- (p) ostvariti napredak na međunarodnoj razini prema priznavanju prava na čist, zdrav i održiv okoliš;
- (q) potpuno iskoristiti pristupe koji se temelje na ekosustavima i zelenoj infrastrukturi, uključujući prirodna rješenja koja pogoduju bioraznolikosti, istodobno osiguravajući da se njihovom provedbom obnavlja bioraznolikost i poboljšava cjelovitost i povezivost ekosustava, da imaju jasne društvene dodatne koristi, što zahtijeva potpunu suradnju s autohtonim narodima i lokalnim zajednicama te njihov pristanak, te da se njome ne zamjenjuju niti potkopavaju mjere poduzete za zaštitu bioraznolikosti ili smanjenje emisija stakleničkih plinova unutar Unije;
- (r) iskoristiti postojeće alate i metodologije te dodatno poboljšati metode praćenja, alate za evaluaciju i mjerljive pokazatelje za prirodna rješenja;
- (s) znatno smanjiti otisak Unije u pogledu materijala i potrošnje kako bi ga se što prije dovelo unutar granica planeta, među ostalim i prema potrebi, uvođenjem ciljeva Unije za smanjenje emisija do 2030.;

- (t) djelotvorno integrirati ciljeve održivog razvoja te klimatske i okolišne ciljeve u europski semestar gospodarskog upravljanja, ne dovodeći u pitanje njegovu izvornu svrhu, uključujući nacionalne programe reformi te nacionalne planove oporavka i otpornosti;
- (u) mobilizirati resurse i osigurati dostatna održiva ulaganja iz javnih i privatnih izvora, uključujući sredstva i instrumente dostupne u okviru proračuna Unije, putem Europske investicijske banke i na nacionalnoj razini u skladu sa strategijom Unije o održivim financijama;
- (v) ostvarivati najveću moguću korist od okolišnog oporezivanja, instrumenata koji se temelje na tržištu i zelenih proračunskih i financijskih instrumenata, uključujući one koji su potrebni za osiguravanje socijalno pravedne tranzicije, te podupirati poduzeća i druge dionike u razvoju i primjeni standardizirane prakse za računovodstvo prirodnoga kapitala;
- (w) osiguravati da se politike i djelovanje u području okoliša na razini Unije, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini temelje na najboljim dostupnim znanstvenim saznanjima i tehnologijama te jačati baze znanja o okolišu, uključujući autohtono i lokalno znanje, i povećavati njihovu upotrebu, među ostalim kroz istraživanja, inovacije, poticanje zelenih vještina, osposobljavanje i ponovno osposobljavanje i daljnje jačanje računovodstva okoliša i ekosustava;

- (x) razviti i konsolidirati baze znanja, među ostalim o zahtjevima za sustavne promjene, načinu prelaska s izdvojenog i sektorskog političkog fokusa na sustavni pristup usklađenosti politika, kao i o sposobnosti različitih ekosustava da djeluju kao ponori i zalihe stakleničkih plinova;
- (y) iskoristavati potencijal digitalnih i podatkovnih tehnologija za potporu politici u području okoliša, uključujući pružanjem podataka u realnom vremenu i informacija o stanju ekosustava, uz povećavanje napora za svođenje ekološkog otiska na najmanju moguću mjeru za te tehnologije te osiguravanje transparentnost i javne odgovornosti za podatke i informacije;
- (z) ukloniti nedostatke i optimizirati relevantne skupove pokazatelja, kao što su oni povezani sa sustavnim promjenama, granicama planeta i otiskom proizvodnje i potrošnje Unije, kao i oni koji se odnose na povezanost okolišnih i socioekonomskih čimbenika, kao što su nejednakosti koje proizlaze iz promjena u okolišu, uz istodobno osiguravanje da su skupovi pokazatelja usporedivi na svim razinama donošenja politika;
- (aa) mobilizirati široku potporu civilnog društva, u suradnji s poduzećima, posebno malim i srednjim poduzećima, socijalnim partnerima, građanima, zajednicama i drugim dionicima;

- (ab) senzibilizirati javnost o važnosti postizanja prioriteta ciljeva utvrđenih u članku 2. te jačati sposobnost građana da djeluju promicanjem, među ostalim, rasprave i komunikacije na svim razinama, cjeloživotnog obrazovanja o okolišu, građanskog sudjelovanja i djelovanja pod vodstvom zajednice;
- (ac) doprinijeti potpori civilnom društvu, javnim tijelima, građanima i zajednicama, socijalnim partnerima i privatnom sektoru u prepoznavanju rizika povezanih s klimom i okolišem, procjeni njihova učinka i poduzimanju mjera za sprečavanje i ublažavanje takvih rizika te prilagodbu tim rizicima, te poticati njihov angažman u uklanjanju nedostataka u znanju, među ostalim poticanjem građana da promatraju i prijavljuju okolišne probleme i nedostatke u pogledu poštovanja propisa, uključujući promicanje dobrih praksi građanske znanosti upotrebom digitalnih tehnologija;
- (ad) poticati suradnju u razvoju i provedbi strategija, politika ili zakonodavstva povezanih s Osmim programom djelovanja za okoliš i osigurati potpuno sudjelovanja regionalnih i lokalnih tijela u urbanim i ruralnim područjima, uključujući najudaljenije regije, u svim dimenzijama donošenja politika u području okoliša, putem suradničkog i višerazinskog pristupa te osigurati da regionalne i lokalne zajednice imaju odgovarajuća sredstva za provedbu na terenu;
- (ae) jačati suradnju između svih institucija Unije u području klimatske i okolišne politike, uključujući između Komisije i Odbora regija u okviru poboljšane suradnje i razmotriti načine kako poboljšati dijalog i objedinjavanje informacija;

- (af) djelotvorno primjenjivati visoke standarde za transparentnost, sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu u skladu s Aarhuškom konvencijom i na razini Unije i na razini država članica;
- (ag) objavljivati podatke i dokaze povezane s provedbom Osmog programa djelovanja za okoliš, osigurati da budu lako dostupni i razumljivi, ne dovodeći u pitanje odredbe o povjerljivosti u zakonodavstvu u određenom području;
- (ah) poticati globalno prihvaćanje prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., čime se osigurava koherentnost unutarnjih i vanjskih pristupa i koordinirano djelovanje, posebno u pogledu:
 - i. suradnje s trećim zemljama u vezi s djelovanjem u području klime i okoliša, poticanja i potpore tim zemljama radi donošenja i provedbe pravila u tim područjima koja su barem ambiciozna kao pravila Unije te osiguravanja da svi proizvodi koji se stavljaju na tržište Unije budu u potpunosti u skladu s odgovarajućim zahtjevima Unije usklađenima s međunarodnim obvezama Unije, uključujući u pogledu zaustavljanja krčenja šuma i degradacije zemljišta;
 - ii. poticanja održivog korporativnog upravljanja, uključujući uspostavu obveznih zahtjeva za dubinskim snimanjem a razini Unije, i promicanja prihvaćanja odgovornog poslovnog ponašanja u vanjskim politikama Unije, među ostalim u trgovinskoj politici;

- iii. jačanja suradnje s vladama, poduzećima, socijalnim partnerima i civilnim društvom u trećim zemljama te s međunarodnim organizacijama radi sklapanja partnerstava i saveza za zaštitu okoliša i klime, te promicanja suradnje u području okoliša i klime, uključujući u okviru skupina G7 i G20;
- iv. preuzimanja vodstva na međunarodnim forumima, među ostalim time što će Unija ostvariti ciljeve održivog razvoja kao i ciljeve utvrđene u Pariškom sporazumu, Konvenciji o biološkoj raznolikosti, Konvenciji o borbi protiv dezertifikacije i drugim multilateralnim sporazumima o okolišu, osobito jačanjem njihove provedbe i podupiranjem trećih zemalja da učine isto, uključujući povećanjem transparentnosti i odgovornosti s obzirom na napredak u ispunjavanju obveza preuzetih na temelju tih sporazuma;
- v. jačanja međunarodnog upravljanja u području okoliša uklanjanjem preostalih nedostataka i jačanjem poštovanja i primjene priznatih međunarodnih okolišnih načela;
- vi. osiguravanja da se financijskom pomoći Unije i država članica trećim zemljama promiče UN-ov Program 2030.

Članak 4.

Okvir za praćenje i upravljanje

1. Komisija, uz potporu Europske agencije za okoliš (EEA) i Europske agencije za kemikalije (ECHA), ne dovodeći u pitanje njihovu neovisnost, na godišnjoj osnovi prati, procjenjuje i izvješćuje o napretku Unije i država članica s obzirom na postizanje prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., uzimajući u obzir preduvjete utvrđene u članku 3., kao i opći cilj postizanja sustavne promjene. Informacije dobivene tim praćenjem, procjenom i izvješćivanjem objavljuju se i lako su dostupne.
2. Cilj praćenja, procjene i izvješćivanja iz stavka 1. jest olakšati stratešku političku komunikaciju na visokoj razini. Nakon postupka savjetovanja sa svim relevantnim dionicima, Komisija do ... [datum stupanja na snagu ove Odluke] predstavlja okvir za praćenje koji se temelji na ograničenom broju glavnih pokazatelja koji uključuju, ako su dostupni, sustavne pokazatelje koji se bave, među ostalim, okolišno-socijalnom te okolišno-gospodarskom vezom. Popis glavnih pokazatelja ostaje stabilan kako bi se osigurala odgovornost. Međutim, ažurira se prema potrebi kako bi odražavao najnovija kretanja u području politike i pokazatelja.

3. Praćenje i procjene iz stavka 1. odražavaju najnovija kretanja s obzirom na dostupnost i relevantnost podataka i pokazatelja, a temelje se na dostupnim podacima iz država članica i na razini Unije, posebno podacima i pokazateljima koje proizvode EEA i Europski statistički sustav, s ciljem maksimalnog smanjenja administrativnog opterećenja. Praćenje i procjena moraju biti usklađeni s drugim okvirima i praksama za praćenje, izvješćivanje i upravljanje koji obuhvaćaju politiku u području okoliša i klime i ne smiju ih dovoditi u pitanje. Temelje se na metodologiji kojom se omogućuje, ako je moguće, mjerenje udaljenosti od ciljnih vrijednosti u pogledu prioriternih ciljeva i odabranih glavnih pokazatelja.
4. Europski parlament, Vijeće i Komisija uzimaju u obzir i svake godine razmjenjuju mišljenja o procjeni iz stavka 1., kao i o poduzetim mjerama i mogućim budućim djelovanjima.
5. EEA i ECHA pružaju potporu Komisiji u unapređenju dostupnosti i relevantnosti podataka, pokazatelja i znanja, posebice na sljedeće načine:
 - (a) prikupljanjem, obradom i izvješćivanjem o podacima i dokazima upotrebom modernih digitalnih alata, uz unapređenje metodologija za prikupljanje i obradu podataka i razvoj usklađenih pokazatelja;
 - (b) jačanjem i pružanjem potpore osnovnom istraživanju, mapiranju i praćenju;

- (c) radom na uklanjanju nedostataka u relevantnim podacima o praćenju, zajedno s državama članicama te uzimajući u obzir potrebu za sustavnim promjenama;
- (d) izradom analiza relevantnih za politiku i sustavnih analiza te doprinošenjem provedbi ciljeva politike na razini Unije i na nacionalnoj razini, među ostalim predlaganjem preporuka za poboljšanje napretka u postizanju ciljeva;
- (e) integracijom podataka o okolišnim, zdravstvenim, socijalnim i gospodarskim učincima te potpunim iskorištavanjem drugih dostupnih podataka i usluga, primjerice onih dobivenih iz programa Copernicus;
- (f) doprinošenjem premošćivanju ključnih razlika u znanju o ekološkim kritičnim točkama, uzimajući pritom u obzir geografske i ekološke razlike među regijama;
- (g) razvojem kvantitativnih i kvalitativnih alata, uključujući predviđanja i modele kojima bi se, među ostalim, mogle pružiti informacije o mogućim budućim učincima politika povezanih s okolišem i klimom na razini cijelog sustava te o „udaljenosti od ciljeva”;
- (h) dodatnim unapređivanjem dostupnosti, interoperabilnosti te pristupa podacima preko programa Unije;
- (i) osiguravanjem transparentnosti i odgovornosti.

6. Komisija redovito razmatra potrebe za podacima i znanjem na razini Unije i na nacionalnoj razini, uključujući kapacitete EEA-a i ECHA-e za kemikalije te prema potrebi drugih tijela i agencija za obavljanje zadaća iz stavka 5.

Članak 5.

Preispitivanje sredinom programskog razdoblja

1. Komisija do 31. ožujka 2024. provodi preispitivanje sredinom programskog razdoblja o napretku u postizanju tematskih prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2. stavku 2., uzimajući u obzir stanje preduvjeta iz članka 3. te napredak u praćenju i procjeni sustavnih promjena. Komisija, prema potrebi, predlaže izmjene skupa glavnih pokazatelja iz članka 4. stavka 2. s obzirom na ishod preispitivanja sredinom programskog razdoblja. Preispitivanje sredinom programskog razdoblja temelji se na procjenama provedenima na temelju članka 4. stavka 1. i svim drugim relevantnim zaključcima. Komisija podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o ishodu preispitivanja sredinom programskog razdoblja.

2. S obzirom na preispitivanje sredinom programskog razdoblja iz stavka 1. ovog članka, moguće odgovore Europskog parlamenta i Vijeća na to preispitivanje, druga relevantna kretanja u području politika te najnovije izvješće Europske agencije za okoliš o stanju i izgledima europskog okoliša, kako bi se postigli tematski prioritetni ciljevi, kako su utvrđeni u članku 2. stavku 2., Komisija, prema potrebi, predstavlja zakonodavni prijedlog kako bi dodala prilog Osmom programu djelovanja za okoliš za razdoblje nakon 2025. koji sadržava popis mjera za postizanje tih ciljeva, kao i odgovarajući vremenski okvir tih djelovanja.

Članak 6.

Evaluacija

Komisija do 31. ožujka 2029. provodi evaluaciju Osmog programa djelovanja za okoliš.

Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće s glavnim rezultatima te evaluacije, a nakon toga, prema potrebi, najkasnije do 31. prosinca 2029. daje zakonodavni prijedlog za sljedeći program djelovanja za okoliš.

Članak 7.
Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Strasbourgu

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica